

Motion till riksdagen 2019/20:31

av **Désirée Pethrus (KD)**

Cancervården

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör formulera en strategi för att nå de folkhälsopolitiska mål som riksdagen beslutat om och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se till att regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att samordna arbetet mellan stat, regioner och kommuner i det förebyggande folkhälsopolitiska arbetet för en bättre hälsa i befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast se till att starta upp ett nationellt råd för samverkan mellan regeringen och olika myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att brister i screeningverksamhet för bröstcancer åtgärdas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra rehabiliteringen av personer som genomgått en cancerbehandling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången till och möjligheterna till bröstrekonstruktion och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ny nationell strategi bör tas fram för att förbättra cancervården och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en nationell finansieringsfond i syfte att få en mer likvärdig tillgång till nya och dyra läkemedel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast påbörja arbetet med att göra sjukvården statlig för en mer likvärdig vård och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varje år får 60 000 personer i Sverige ett cancerbesked. Om drygt 20 år beräknas 100 000 nya cancerfall att inträffa varje år. Minst en tredjedel av dessa har samband med ohälsosamma levnadsvanor. Rökning, överdrivet solande, alkohol och inte minst ohälsosam kost och brist på fysisk aktivitet som kan leda till övervikt och fetma är väl kända faktorer som ökar risken för cancer. Det finns idag starka bevis för samband mellan ohälsosam vikt och 13 olika cancerformer. Andelen med övervikt ökar i Sverige. Och nära 60 procent av den vuxna befolkningen kommer att leva med en förhöjd risk att insjukna i cancer på grund av sin vikt. Förutom lidande för den drabbade och dennes anhöriga påverkas samhällsekonomin. Direkta vårdkostnader, läkemedel, strålbehandling och kirurgi är några saker vid sidan av kostnader på grund av sjukfrånvaro.

För att bromsa utvecklingen behövs enligt Cancerfonden en nationell strategi och handlingsplan för folkhälsan. Det finns också en stor samsyn om att det finns behov av att utjämna skillnader i hälsa mellan samhällets olika socioekonomiska grupper. Något som lyfts i proposition 2017/18:249 ”God och jämlik hälsa- en utvecklad folkhälsopolitik”. Riksdagen beslutade enligt förslaget att minska de elva folkhälsopolitiska målen till åtta mål. Däribland fanns skrivningar om att främja fysisk aktivitet och bra matvanor för alla. På Folkhälsomyndigheten pågår dock inget arbete med att formulera en strategi eller former för hur arbetet med att nå målen ska se ut. Här behöver regeringen klargöra för myndigheten hur de ska samordna sitt arbete mellan stat, regioner och kommuner. I propositionen aviserades vidare att det skulle tillsättas ett nationellt råd för bättre samverkan mellan Regeringskansliet och myndigheterna. Där skulle även Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt företrädare för forskning, näringsliv och samhälle ingå. Rådet är ännu inte bildat. Regeringen bör snarast se till att påbörja arbetet kring en nationell strategi och ta fram en handlingsplan med tydliga mål för en bättre folkhälsa. Likaså att ta fram en tydlig samordnande funktion för styrning och uppföljning av det förebyggande hälsoarbetet regionalt och kommunalt.

Varje år insjuknar cirka 7 000 svenska kvinnor i bröstcancer vilket innebär att närmare 20 kvinnor per dag får en bröstcancerdiagnos. Tidig upptäckt är avgörande för gott behandlingsresultat och möjlighet till bot. Idag ska enligt Socialstyrelsen alla regioner erbjuda mammografi i åldrarna 40–74 år. Det finns dock fortfarande brister i exempelvis intervall mellan kontroller och kvaliteten i bedömningar av mammografiundersökningen.

Oberoende av var i landet man bor bör man också få likvärdig vård när bröstcancer har konstaterats. Det låter självklart men det är dessvärre inte alltid fallet. De behandlingar som är godkända av Läkemedelsverket måste göras tillgängliga i hela landet och de nationella behandlingsriktlinjerna för bröstcancer bör inte få överprövas lokalt.

Om det visar sig att en patient behöver behandling är det viktigt att tillgången till information är god. Skriftlig information inför behandling bör vara obligatorisk eftersom de flesta patienter har svårt att ta till sig och minnas den muntliga information som lämnas. Skriftliga behandlingsplaner bör upprättas så att patienten alltid har översyn över sin aktuella situation. Den skriftliga behandlingsplanen bör innehålla information om diagnos, väntad behandling och vilken rehabilitering som följer.

När en patient behandlats för cancer blir det aktuellt med rehabilitering och detta steg är mycket viktigt för att underlätta återgången till ett fullgott liv. En väsentlig del av rehabiliteringen vid bröstcancer är bröstrekonstruktion. Därför är det av stor vikt att

bröstcancerpatienter som önskar rekonstruktion ska erbjudas det så snart det är medicinskt möjligt.

Enligt Cancerfondsrapporten 2018 uppskattar man att minst var tredje person kommer att få en cancerdiagnos under livet. Samtidigt överlever allt fler cancerdrabbade. I början av 1970-talet levde endast 35 procent av männen och 48 procent av kvinnorna fem år efter diagnosen. I dag är motsvarande siffra 75 procent för män och 74 för kvinnor. Förklaringen är förbättrade diagnosmetoder och bättre behandlingar. Fortfarande är det kirurgi, strålning och cellgifter som är de vanligaste behandlingsmetoderna. Men nya former av läkemedel är alltså under utveckling. Här kommer det behövas resurser så att alla kan få likvärdig och den mest effektiva behandlingen.

Utvecklingen av nya cancerläkemedel går snabbt. Det är viktigt att det inte varierar mellan olika regioner vilken tillgång man får till dessa läkemedel. Cancerfonden har föreslagit ett införande av en nationell finansieringsfond för att kunna utjämna skillnader i tillgång till ny medicin över landet. Detta bör prövas i en utredning.

Under det senaste decenniet har flera undersökningar påvisat att andelen personer med cancer kommer att öka framöver. För att kunna möta de ökade behoven startade den tidigare alliansregeringen med Göran Högglund (KD) som socialminister ett arbete med att ta fram en nationell cancerstrategi och dess finansiering. Viktigt var att tillskapa de sex regionala cancercentren. Syftet var bland annat att försöka uppnå mer likvärdig vård i hela landet. Totalt var det en rekordsatsning på att göra köerna inom cancer vården kortare. Det syftade till att korta väntetider, öka jämlikheten i vårdkvalitet samt sannolikt ytterligare öka chanserna att överleva sjukdomen. Utvecklingen går fort fram på området och det är dags att en ny nationell strategi tas fram.

Regeringen behöver göra vården statlig för att cancerdrabbade får likvärdig screening, behandling och rehabilitering. Kristdemokraternas förslag är att detta bör ske snarast möjligt.

Désirée Pethrus (KD)